

Ганнуся

Ця повість для тих, хто не знає, що відро з колодязя можна витягти кішкою, хто не вміє відрізнити курку від квочки чи здає до металобрухту цілий бульдозер – але хто хоче відкривати нові світи, знаходити нових друзів і переконуватися в тому, що дорослих теж можна ставити в куток.

Нагороди:

2012 -«Книжка року'2012»у номінації «Дитяче свято».

Обережно:
Дітята

ВОЛОДИМИР
РУТКІВСЬКИЙ

ГАННУСЯ

Видвиство С старого Лева

Анотація

Ця повість для тих, хто не знає, що відро з колодязя можна витягти кішкою, хто не вміє відрізнути курку від квочки чи здає до металобрухту цілий бульдозер — але хто хоче відкривати нові світи, знаходити нових друзів і переконуватися в тому, що дорослих теж можна ставити в куток.

ISBN 978-966-2909-88-3

© Видавництво Старого Лева, 2012

Текст © Володимир Рутківський, 2012

Ілюстрації © Івета Ключковська, 2012

Обкладинка © Зоряна Базилевич, 2014

Я і мої друзі

Ну ніякого порятунку від цих дітлахів немає! Навіть власного голосу за ними не чути.

Вихиляюся з вікна і що є сили гукаю:

— А чого це ви тут галасуєте?!

Гамір миттю вщухає. Воротар, що готувався приймати м'яча, прожогом кидається з-під мого вікна на середину двору.

Зачиняю віконні стулки, знову сідаю до столу, а на душі чомусь коти починають шкребти. Мабуть, даремно я на них нагримав. Вони ж не винні, що їм грати хочеться.

Але я теж не байдики б'ю.

Взагалі-то я не така вже й лиха людина, як ви можете подумати. Навпаки, у мене завжди була сила-силенна друзів та приятелів. Як і в кожного, хто пише книжки.

Одного разу я вирішив їх порахувати, проте на двадцять третьому чи двадцять четвертому збився з рахунку. Отак мої друзі та знайомі і досі ходять не порахованими.

Дехто з них літає. Інші плавають далекими морями-океанами, працюють інженерами та вчителями... Є навіть знайомий водолаз — гарний такий чоловік, веселий. До того ж зазнав безлічі пригод, про які може розповідати годинами.

Одне мені в ньому не подобається: тільки-но ми зустрічаємося, він одразу ж починає запрошувати мене на прогулянку по дну Чорного моря.

— Чому б тобі хоч раз там не побувати? — каже він. — Це ж так просто! Одягаєш водолазного костюма, стрибаєш за борт — і тільки бульки за тобою! Справді, чому б тобі не спробувати? Ти навіть не уявляєш, як там чудово!

Можливо, на морському дні і справді чудово. Можливо, там навіть більше ніж чудово. Проте мене понад усе тривожать оті бульки...

Булькнути на дно — штука не хитра, на це кожен здатен. Навіть коли того й не хоче. А от як звідтіля вибулькнути?

Тож і не дивно, що тепер я тримаюся від мого приятеля-водолаза якомога далі.

А ще мої друзі кажуть, нібито я надзвичайно працьовита людина. Іншої такої, мовляв, ще пошукати треба...

Спочатку я лише посміювався з їхніх слів, бо, мабуть, немає нічого простішого, ніж вдавати з себе працьовиту людину.

Зустрічаєш, наприклад, знайомого, якого не бачив уже кілька днів.

— Добридень, Костю! — вигукує він на всю вулицю. — Як живеш?

— Нічого, — відказую, — добре живу.

— Може, трохи пройдімося, побалакаємо? — пропонує він.

А тобі й самому цього хочеться. Проте коли ти скажеш: «З радістю!» — вважай, що ніхто тебе працьовитим уже не назве.

Тож аби цього не трапилося, треба відповідати приблизно так:

— Звісно, я не проти... — і в задумі чухаєш потилицю. — Але розумієш — у мене зараз дуже термінова робота... — Тоді ще раз чухаєш потилицю і вже по тому відчайдушно змахуєш рукою: — Та заради тебе...

Після цього гуляй собі скільки завгодно. І ніхто тебе навіть не запідозрить у неробстві. Навпаки, декому ще й соромно стане за те, що відволікає від роботи таку заклопотану людину.

Цих хитрощів я навчився кілька років тому. А тепер вже й самому інколи здається, ніби я дуже працьовита людина. Найпрацьовитіша за всіх. От тільки друзі інколи заважають працювати...

Щодня, одразу ж після сніданку, я оголошую моїм домашнім:
— Будь ласка, не заважайте працювати.

І зачиняюся в своїй кімнаті.

Домашні починають ходити навшпиньках. Вони ж бо знають, що я працюю лише тоді, коли навколо тихо.

А я тим часом всідаюся за стіл і заходжуюся думати. Але, як правило, спочатку на думку нічого цікавого не спадає. Тоді я всідаюся на підвіконні і дивлюся у двір: може там побачу щось варте моєї уваги?

Але у дворі зазвичай немає нічого цікавого. Ну, мами та бабусі прогулюють у візочках немовлят. Заслонившись від сонця газетами, куняють на лавках дідусі. Інколи зчинять сварку горобці... Та ще майже щодня, як оце зараз, під самісіньким моїм вікном хлопчаки ганяють футбольного м'яча.

Я, звісно, не проти футболу (сам колись грав у нього), але ж вони галасують так, що аж у вухах лящить!

Проте я все одно перекрикую їх:

— А чого це ви тут горланите? От я вас!..

Хлопчаки хапають футбольного м'яча і тікають, щоб через якусь хвилину при-цілюватися в шибки на іншому кінці двору.

Та вони ще й не на таке здатні, ці хлопчаки. Я їх добре знаю, бо в декого з моїх друзів є свої діти.

Інколи дивом дивуєшся з того, що во-ни можуть встругнути. Один малюк, коли я приходжу в гості до його батьків, завжди запитує одне і те ж:

— А який ти мені подарунок приніс? Ніякого? Тоді я зараз заплачу...

І так вже голосить, так уже виводить, що йому можуть позаздрити в найгорлатіших дитячих яслах.

Тож тепер я до цього дому без подарунків не приходжу.

Усе ж найбільше мені запам'ятався інший хлопчисько.

Якось ми, дорослі, зібралися на квартирі наших добрих і гостинних приятелів. Сидимо собі, п'ємо чай з вишневим варенням, балакаємо про всілякі цікаві речі. Власне, не так балакаємо, як приглядаємося до того, що робиться під столом.

А там господареве дитя рачкує собі та ще й гарчить час від часу. Вдає, що він — злий-презлий вовчисько.

Та коли б тільки це, ми ще якось стерпіли б! Але ж ні, те дитятко і штани наші зубами шарпає. А в мого сусіди навіть ногу куснув разом з холошею.

Набридло зрештою це батькам, взяли вони та й виставили того «вовка» за двері. Хай-но постоїть там і подумає, як слід поводитися при гостях.

Зітхнули ми з полегшенням і розмовляємо далі. Аж чуємо — за дверима хтось подає голосок. Жалібний такий і тоненький, немов у кошеняти, що загубило маму:

— І ніхто мене не люби-и-ть... Ніхто мене не пожалі-іє... А я ж такий маленький, такий нещасний, що ні в казці сказати, ні пером описати...

Ну хто ж після таких слів залишиться спокійним? Кинулися ми гуртом до нього, заходилися жаліти його та пестити, цукерок напхали повні кишені.

А дитятко те навіть не подякувало. Воно знову шмигнуло під стіл і взялося за своє.

Гадаю, що й хлопчаки, які з галасом ганяють м'яча під моїми вікнами, теж не набагато кращі. І тому, хоча я маю силу-силенну приятелів, дітей серед них майже немає.

Отож наводжу я у дворі порядок і знову всідаюся до столу. Але й тепер робота моя не посувається ні на крок. Доводиться брати олівця та папір і перебиратися думати на канапу. Інколи щось та придумується, а інколи і сам не завважу, як склепляться повіки...

Так я працюю доти, доки хтось із домашніх не постукає обережно у двері і не повідомить, що вже пора обідати.

Дзвінок

Одного разу, коли робота мені не йшла і я не на жарт замислився, в квартирі щось гучно задзвеніло.

З несподіванки я ледь не звалився з канапи. А потім обурився: кому це заманулося відривати мене від улюбленої роботи?

Повертаюся на бік, дивлюся на годинника — мовчить. Вже другий місяць мовчить. З того дня, коли я вирішив самотужки відремонтувати його.

Прислухаюся до дзвінка, що біля вхідних дверей, — теж ні звуку.

А більше, здається, у квартирі нічого не може дзвонити.

Та не встиг я підібрати з підлоги олівця і папір, як дзвінок пролунав знову. Довгий, настирний... Ага, ось воно що: то подає голос мобільний телефон з куртки, що висіла в коридорі.

Дзвонила одна моя давня знайома. Ірина. Між іншим, у неї теж є дитина, Ганнусею зветься. Нещодавно Ганнусі виповнилося дев'ять років і я подарував їй на день народження велику ляльку, яка вміла вимовляти слово «мама» і заплющувати очі.

Інколи мені здається, що Ганнуса нічим не відрізняється від тих хлопчаків, про яких я вже казав. Вона ні хвилини не може

всидіти на місці. Дзига, а не дівчинка. Навіть дивно, як їй вдається приносити зі школи гарні оцінки.

— Вибач, будь ласка, що потурбувала, — сказала Ганнусина мама. — Ти ж, мабуть, працюєш?

— Як завжди, — відказав я.

— Тоді ще раз вибач... Але мені дуже потрібна твоя порада.

— Щось трапилося? — занепокоївся я.

Ганнусина мама відповіла не одразу. Певно, вагалася, чи варто такій зайнятій людині, як я, додавати ще й своїх клопотів. Нарешті обізвалася:

— Не знаю навіть, з чого й почати... Розумієш, вчора зателефонували з мого журналу і запропонували поїхати у тривале відрядження. (Відрядження — то така приємна річ, коли дорослі їдуть у своїх важливих справах, а діти залишаються вдома і роблять усе, що їм заманеться.)

— І далеко посилають? — поцікавився я.

— Та не дуже, — відказує Ганнусина мама і знову замовкає. — На Далекий Схід.

Нічого собі «не дуже»! Туди найшвидшим поїздом і за тиждень не дістатися!

— Так далеко! — вихопилося в мене. — І про що ж ти писатимеш?

Ганнусина мама трохи помовчала і почала пояснювати:

— Про долю наших земляків за кордоном. Розумієш, наш журнал хоче розповісти про те, як живуть в інших землях ті українці, що в пошуках кращої долі розбрелися по всьому світу. Мені випав Далекий Схід.

— Дуже радий за тебе, — щиро відказую їй. — Побувати на Далекому Сході — це ж так цікаво!

І справді, про таке відрядження можна лише мріяти. Несходжена тайга, уссурійські тигри, могутні сибірські ріки...

І, звісно ж, земляки. Пам'ятаю, що з нашого села теж кілька чоловік подалося на Далекий Схід. Їм пообіцяли гарну роботу і багато-багато вражень. Цікаво, як вони там облаштувалися?

Проте Ірина, судячи з її голосу, чомусь не дуже задоволена таким відрядженням. Дивно.

Так їй і кажу.

— Що ти! — вигукує Ірина. — Я дуже задоволена! Я надзвичайно задоволена! Але ж ти знаєш, що Юрій теж поїхав у відрядження і повернеться не раніше ніж за місяць...

Юрій — то Ганнусин татко. Він відомий кінооператор і оце подався аж у Африку, щоб зняти фільм про африканських звірів. Але я знаю Юру і певен, що самими звірами не обійдеться. Юра обов'язково пропливе по африканській річці Ніл, погляне на єгипетські піраміди, підніметься на африканські вулкани...

— Теж щасливий, — заздрісно зітхаю я.

— Авжеж, щасливий, — сумно погоджується зі мною Ірина. — А от на кого я маю залишити Ганнусю? Навіть не знаю, що з нею робити...

— Стривай, Ірино, — перебиваю її, — ти ж сама казала, що вона разом з класом відпочиває на березі моря!

— Відпочивала, — уточнює Ірина. — А оце вчора повернулася.

— Он воно як, — кажу я. — Тоді навіть не знаю, що тобі порадити.

А Ірина ледь не плаче.

— Таке чудове відрядження — і горить! Уявляєш, що в мене зараз на серці?

Атож, уявляю. Це й справді погано, коли горить таке відрядження. І взагалі погано, коли щось горить.

І тут мені в голову спадає одна думка.

— Слухай-но, Ірино, — кажу, — а чому б тобі не залишити Ганнусю у когось із знайомих?

— Так я вже всіх обдзвонила! — у відчаї вигукує Ганнусина мама. — Але, як на те, всі вони у відпустці... Тільки ти зараз у місті...

— І ти хочеш, щоб я взяв Ганнусю до себе? — здогадався я.

Ганнусина мама важко зітхнула.

— Розумію, що ти дуже зайнятий, — сказала вона. — Але в мене іншого виходу немає.

Звісно, можна було б узяти Ганнусю до себе. Але ж і я збираюся не сьогодні-завтра їхати в своє село Воронівку, до матері. Треба їй допомогти по господарству, дров нарубати на зиму. Та й взагалі хоч трохи подихати чистим сільським повітрям.

А Ганнуса...

О! А що, коли її взяти з собою?

— Здається, я зможу тобі допомогти, — кажу Ірині.

— От спасибі! — вихопилося у неї.

— Зачекай з подяками, — зупиняю її. — Річ у тім, що я теж їду з міста. У Воронівку, до мами. Міг би й Ганнусю прихопити з собою.

— Але ж... — завагалася Ірина, — у твоєї мами, певно, і так клопотів вистачає...

— Не турбуйся, — відказую я. — Вона в мене добра і радіє всім моїм гостям. А до того ж фрукти у нас зараз досягають, овочі...

— Фрукти? Овочі?

Замислилася Ганнусина мама.

— Ну що ж, — нарешті промовила вона, — я згодна. Навіть не знаю, як тобі дякувати.

— Немає за що, — чемно відказую їй і вже збираюся попрощатися, але...

Ганнуся

— Будь ласка, зачекай ще хвилинку, — просить Ганнусина мама. — З тобою хоче Ганнуся побалакати..

— Що ж, коли хоче, можна й побалакати, — згоджуюсь я. І, знаючи Ганнусину звичку, мерщій віддаляю слухавку від вуха.

Зробив я це дуже вчасно, бо у трубці зненацька пролунав оглушливий гуркіт. Такий буває тоді, коли кілька бульдозерів дружно ламають старий будинок...

А крізь гуркіт пробивається до мене скоромовка:

— Це-ти-костю-добридень-тобі!

— «Дядю Костю», — чую докірливий голос Ганнусиної мами. — Скільки тобі нагадувати про це?

— Ні, «Костю», — вперто наполягає на своєму Ганнуся. — Він же сам колись казав, що ми з ним друзі. А хіба друзі кажуть один одному «дядю» чи «тьотю»? Не кажуть. Правильно, Костю?

— Нехай буде так, — згодився я. — Мені байдуже.

— От бачиш, мамо! А-ти-знаєш-костю-що-ми-тільки-тільки-приїхали-з-моря! — Тут Ганнуся увібрала в себе якомога більше повітря і закінчила: — Ох-і-чудово-там-було!

Взагалі Ганнуся розмовляє нормально. Вона навіть мовчить інколи. Проте якщо вже чимось схвильована, то куди тому кулеметові!

— А що там у тебе так загуркотіло? — поцікавився я, коли вона на мить замовкла.

— То сумка моя загуркотіла, — охоче пояснила Ганнуса. — Зі стільця на підлогу.

— Отак сама взяла і загуркотіла?

— Та ні. Я хотіла вийняти з неї подарунок для тебе. А що ти зараз робиш?

— Розмовляю з тобою.

— А до цього що робив?

— Працював.

— А чому ти не привітався і не поздоровив мене з приїздом?

— Ось тобі й маєш!

Я навіть трохи образився.

— А ти як гадаєш: можу я вставити в твоє торохтіння хоча б одне слово?

— Невже я так швидко балакаю? — щиро здивувалася Ганнуса. І тут же поцікавилася: — А яке слово ти хотів вставити?

— Наприклад, «добридень тобі». А ще — «вітаю тебе з поверненням додому».

— Ага, — каже Ганнуса, — дякую. А що ти збираєшся сьогодні робити?

— Не знаю, — кажу. — Ще не вирішив.

— Ну то вирішуй швидше і їдь до нас, — по-дружньому порадила Ганнуса. — Знаєш, як ми гарно там відпочили? Засмагли так, що ти мене і не впізнаєш. А наша вчителька Надія Семенівна каже, що у нас навіть язика присмалилися.

— Стривай, Ганнусю... А що — ваші язика хіба не в роті були?

— Та ні, спочатку в роті. А потім ми вирішили, що нехай вони хоч раз у житті трохи сонця побачать. Тож взяли та й всі разом, дружно і повисовували їх.

— Уявляю, яке то було видовище, — кажу Ганнусі. — Аякже, тридцять язиків одразу!

— Тридцять два, — уточнила Ганнуся. — Костю, а чому твоя Воронівка називається Воронівкою? Там що — ворон багато?

— Та не більше, ніж будь-де, — відказую.

— Дивно. Може, колись давно їх там було багато?

— Мабуть, що так.

— А як ми туди дістанемося?

— Можна поїздом, — пояснив я. — Можна автобусом. Але вони приходять пізно вночі і доведеться чекати на вокзалі до ранку.

— Не люблю чекати, — призналася Ганнуся. — А ти сам як туди добираєшся?

— Інколи літаком до Києва, потім річковим теплоходом до Черкас. А там до Воронівки рукою подати.

— Ура! — закричала Ганнуся. — Летімо літаком! Пливімо теплоходом!

Так ми й вирішили справу.

Могутнє дерево баобаб

Одразу по обіді я подався до аеропорту і став у чергу за квитками.

— Ваші документи, — зажадала старенька касирка, коли я підійшов до віконця.

Подаю їй свого паспорта і Ганнусине свідоцтво про народження:

— Будь ласка, один дорослий квиток і один дитячий.

Касирка видала два квитки, на яких були написані наші прізвища. З тими квитками я і поспішив до своїх знайомих.

Ганнусина мама радо привіталася зі мною. Потім нашвидкуруч приготувала попоїсти і побігла у двір, аби оглянути перед поїздкою свого автомобіля. Вони з Юрієм купили його нещодавно і страшенно тим пишалися.

А я залишився наодинці з Ганнусею.

У себе вдома я звик до тиші і самотності. Тож чим довше сидів я за столом і поїдав усе, що підкладала Ганнуса, тим незатишніше себе почував. Не тому, що не міг подужати все, що було в тарілці.

А тому, що надто вже завзято торохтіла Ганнуса. Вона ні на мить не зупинялася.

Почала з розповіді про те, як її клас добирався до шкільного табору відпочинку і як повертався звідтіля.

Потім перерахувала, хто з її однокласників навчився плавати добре, а хто — так собі.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ